

**ПОЛІЦЕЙСЬКА СПІВПРАЦЯ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ****POLICE COOPERATION OF THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION:
EXPERIENCE FOR UKRAINE IN THE CONDITIONS
OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES**

**Хоркавий С.В., аспірант кафедри конституційного та адміністративного права
Державний університет інфраструктури та технологій**

У статті розглянуто поліцейську співпрацю країн Європейського Союзу. Наводяться нормативні акти які лежать в основі поліцейського співробітництва. Показано еволюцію співробітництва держав ЄС. Наголошено, що одним із важливих елементів налагодження якісного діалогу між партнерами поліцейської співпраці країн-членів ЄС є ефективна комунікація через створення спеціалізованих органів і установ.

У межах Закону України «Про Національну поліцію» показані взаємовідносини у сферах діяльності Національної поліції України з відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями. Розкриті завдання та повноваження Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва.

На основі наукових публікацій показані ознаки міжнародного співробітництва у сфері правоохоронної діяльності, серед яких: міжнародне співробітництво України у правоохоронній сфері ґрунтується на нормах міжнародного права і чинного законодавства; підрозділи правоохоронних органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, можуть установлювати безпосередні контакти з державними органами іноземних держав, та взаємодіяти з ними на підставі додаткових договірних документів про співробітництво за окремими напрямками своєї діяльності; спільні міжнародні проекти і програми; можливість брати участь у роботі спільних слідчих груп; навчання персоналу на базі європейської моделі інтегрованого менеджменту; підготовка інноваційних завдань для персоналу на основі сучасного європейського досвіду; запровадження програм професійної і академічної мобільності; практичне навчання персоналу аспектам правоохоронної (поліцейської) діяльності; проведення спільних семінарів, навчань, зборів, консультацій та нарад; розвиток кадрового потенціалу в правоохоронній сфері за європейськими і міжнародними стандартами; оптимізація структури правоохоронних органів і реформування системи управління ними.

Міжнародне співробітництво правоохоронних органів подається як форма міжнародного співробітництва між державами і утвореними установами, що дає можливість використовувати та залучитися до кращого світового досвіду з метою розроблення перспективної моделі правоохоронної практики і її дієвості в умовах мінливості й невизначеності безпекового середовища.

Зроблено висновки про те, що процес європейської інтеграції багатогранний, а інститут становлення європейської правоохоронної співпраці має свою історію і широку правову основу. Зауважується, що в умовах інтеграційних процесів в Україні та Європейському Союзі правоохоронна співпраця набуває особливого значення, що зумовлює не тільки необхідність об'єднання зусиль держав і підвищення ефективності використання наявних можливостей міжнародної правоохоронної співпраці, а й прийняття на національному та міжнародному рівнях скоординованих заходів щодо удосконалення їх правового регулювання та формування безпекового середовища.

Ключові слова: поліція, Національна поліція України, Європейський Союз, міжнародне співробітництво правоохоронних органів, європейська інтеграція.

The article examines the police cooperation of the countries of the European Union. Normative acts are cited which are the basis of police cooperation. The evolution of cooperation between the EU states is shown. It was emphasized that one of the important elements of establishing a high-quality dialogue between partners of police cooperation of the EU member states is effective communication through the creation of specialized bodies and institutions.

Within the framework of the Law of Ukraine «On the National Police» the relations in the spheres of activity of the National Police of Ukraine with the relevant bodies of other states and international organizations are shown. Disclosed tasks and powers of the Department of International Police Cooperation.

On the basis of scientific publications, signs of international cooperation in the field of law enforcement are shown, among which: international cooperation of Ukraine in the field of law enforcement is based on the norms of international law and current legislation; subdivisions of law enforcement agencies that carry out operational and investigative activities can establish direct contacts with state bodies of foreign countries and interact with them on the basis of additional contractual documents on cooperation in certain areas of their activity; joint international projects and programs; the opportunity to participate in the work of joint investigative groups; staff training based on the European model of integrated management; preparation of innovative tasks for personnel based on modern European experience; introduction of professional and academic mobility programs; practical training of personnel in aspects of law enforcement (police) activity; conducting joint seminars, trainings, meetings, consultations and meetings; development of personnel potential in law enforcement according to European and international standards; optimizing the structure of law enforcement agencies and reforming their management system.

International cooperation of law enforcement agencies is presented as a form of international cooperation between states and established institutions, which provides an opportunity to use and engage in the best world experience in order to develop a promising model of law enforcement practice and its effectiveness in conditions of variability and uncertainty of the security environment.

It was concluded that the process of European integration is multifaceted, and the institution of European law enforcement cooperation has its own history and broad legal basis. It is noted that in the conditions of integration processes in Ukraine and the European Union, law enforcement cooperation acquires special importance, which leads not only to the need to unite the efforts of states and increase the effectiveness of the use of available opportunities for international law enforcement cooperation, but also to adopt coordinated measures for improvement at the national and international levels their legal regulation and formation of a security environment.

Key words: police, National police of Ukraine, European Union, international cooperation of law enforcement agencies, european integration.

Постановка проблеми. Ефективна співпраця є ключовим фактором у перетворенні ЄС на територію свободи, безпеки та справедливості, засновану на повазі до основних прав і свобод. Транскордонне правоохоронне співробітництво – за участю органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України,

Державної прикордонної служби України, Державного бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України, Служби безпеки України та Державної митної служби України є пріоритетом реалізації політики сусідства ЄС і, відповідає Комплексному стратегічному плану реформування органів правопорядку як частини сектору без-

пеки і оборони України на 2023–2027 схваленого указом Президента України від 11 травня 2023 № 273/2023 [1]. На актуальність даної проблематики вказує також те, що Україна має кордон із п'ятьма державами ЄС [2]. 3 червня 2022 Європейська Рада на саміті у Брюсселі ухвалила історичне рішення про надання Україні статусу кандидата в ЄС [3] тому питання міжнародної співпраці, зокрема Національної поліції України, в рамках ЄС є своєчасним з позиції збільшення внутрішніх та зовнішніх загроз ЄС, що зумовлені глобальними, регіональними та локальними тенденціями світового розвитку та зміною політичних, економічних та безпекових пріоритетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що проблематика реалізації міжнародного співробітництва Національної поліції України, а також визначення інституціонального місця та ролі органів поліції загалом на сучасному етапі їх модернізації, ретельно розглядається у вітчизняній юридичній літературі. Зокрема можна виділити праці: О. Воронянтікова, Є. Зозулі, О. Пересади, В. Сокурєнка, А. Солонар та ін.

Мета статті полягає у дослідженні еволюції співробітництва держав ЄС, сучасного стану нормативно-правового регулювання міжнародного співробітництва та визначення шляхів його вдосконалення для ефективного забезпечення діяльності Національної поліції України в умовах євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Європейська інтеграція – це зближення України з Європейським Союзом на рівні законів, так і на рівні правил та звичаїв, що існують у суспільстві. Її метою є вступ України до ЄС. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності – один із видів спільної діяльності держав, спрямований на узгодження їх інтересів та досягнення спільних цілей у вирішенні питань правоохоронної діяльності на основі загально визначених принципів і норм міжнародного права [4, с. 9]. У 1975 за ініціативою урядів Великої Британії та Німеччини було створено міжурядову групу ТРЕВІ (TREVİ group) у складі міністрів внутрішніх справ держав-членів ЄС. Спираючись на норми міжнародного права, група передусім спрямувала свої зусилля на протидію тероризму, пізніше її функції були розширені й розповсюджувалися на регулювання імміграції, візову політику, прикордонний контроль, протидію торгівлі наркотиками [5]. 14 червня 1985 поблизу міста Шенген п'ять європейських держав підписали договір «Про скасування паспортного і митного контролю між країнами Європейського Союзу». За ним Бельгія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина та Франція погодились на поступове скасування контролю на спільних кордонах і запровадження вільного пересування своїх громадян [6]. Так, поступово до середини 80-х років країни-члени ЄС активізували свою спільну діяльність у сфері внутрішніх справ. Логіка створення єдиного ринку із скасуванням внутрішніх і одночасним укріпленням зовнішніх кордонів вимагала координації відповідної політики країн. У 1995 офіційно був заснований Європол. На виконання ст. 29 Маастрихтського договору Радою Європейського Союзу було схвалено Конвенцію про створення Європейського поліцейського відомства [7]. Наступним, важливим документом у цьому напрямі став Прюмський договір, відомий також як Прюмська конвенція або «Шенгенська угода-III», підписаний 27 травня 2005 в м. Прюм (Німеччина) сімома державами щодо обміну даними: Німеччиною, Іспанією, Францією, Люксембургом, Нідерландами, Австрією та Бельгією. Наразі автоматичний обмін даними ДНК здійснюється також ще й між Португалією, Чехією, Угорщиною, Румунією, Швецією, Кіпром, Естонією, Литвою, Латвією, Мальтою, Польщею, Словаччиною, Фінляндією, Хорватією та Словенією. Положення цього договору дають можливість державам – членам Європейського Союзу надавати одна одній автоматичний доступ до гене-

тичних баз даних, відбитків пальців й інформації про злочини, пов'язані з торгівлею наркотиками. Прюмський договір був повністю запроваджений на рівні ЄС Рішенням Ради 2008/615/ЖНА від 23 червня 2008 [8, с. 122]. Важливим кроком стало проголошення цінностей в Договорі про Європейський Союз, що говорить про рух Європейського Союзу як наднаціонального утворення до ще більшого зближення його держав-членів і взаємодоповнення національного права, права ЄС та міжнародного права. У ст. 2 Лісабонського договору йдеться про те, що Союз засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, зокрема осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує плюралізм, недискримінація, толерантність, правосуддя, солідарність та рівність жінок і чоловіків [9, с. 4]. Крім цього, до Розділу V: «Зона свободи, справедливості та безпеки» – включено положення про співпрацю поліції та правосуддя [10]. Інші основні законодавчі акти про поліцейську співпрацю, були прийняті у звичайному законодавчому порядку. Серед них слід виділити такі [5]:

– Директива 2013/40/ЄС Європейського парламенту та Ради від 12 серпня 2013 про атаки на інформаційні системи та заміна Рамкового рішення Ради 2005/222/ЖНА (відомо як «Директива про кіберзлочинність»). Держави-члени повинні були включити цю директиву в національне законодавство до 4 вересня 2015;

– Регламент (ЄС) 2015/2219 Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2015 про Агентство Європейського Союзу з навчання правоохоронних органів (CEPOL) і замінює та скасовує Рішення Ради 2005/681/ЮВС, що застосовується з 1 липня 2016;

– Директива (ЄС) 2016/681 Європейського парламенту та Ради від 27 квітня 2016 про використання даних записів імен пасажирів (PNR) для запобігання, виявлення, розслідування та судового переслідування терористичних і серйозних злочинів. Держави-члени повинні були включити директиву в національне законодавство до 25 травня 2018;

– Директива (ЄС) 2016/1148 Європейського парламенту та Ради від 6 липня 2016 щодо заходів щодо високого загального рівня безпеки мережевих та інформаційних систем (NIS) у всьому Союзі. Держави-члени повинні були включити цю директиву в національне законодавство до 9 травня 2018;

– Директива (ЄС) 2017/541 Європейського Парламенту та Ради від 15 березня 2017 про боротьбу з тероризмом та заміну Рамкового рішення Ради 2002/475/ЖНА в внесення змін до Рішення Ради 2005/671/ЖНА. Держави-члени повинні були включити цю директиву в національне законодавство до 8 вересня 2018;

– Директива (ЄС) 2021/555 Європейського Парламенту та Ради від 24 березня 2021 про контроль за придбанням та володінням зброєю (кодифікація);

– Регламент (ЄС) 2018/1726 Європейського Парламенту та Ради від 14 листопада 2018 про Агентство Європейського Союзу з оперативного управління великомасштабними ІТ-системами у сфері свободи, безпеки та правосуддя (eu-LISA) та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 1987/2006 і Рішення Ради 2007/533/ЖНА та скасування Регламенту (ЄС) № 1077/2011, що застосовується з 11 грудня 2018;

– Регламент (ЄС) 2018/1862 Європейського Парламенту та Ради від 28 листопада 2018 про створення, функціонування та використання Шенгенської інформаційної системи (SIS) у сфері співпраці поліції та судової співпраці у кримінальних справах, внесення змін та скасування Рішення Ради 2007/533/ЖНА та скасовує Регламент (ЄС) № 1986/2006 Європейського Парламенту та Ради та Рішення Комісії 2010/261/ЄС, які застосовуються не пізніше 28 грудня 2021;

– Регламент (ЄС) 2019/818 Європейського Парламенту та Ради від 20 травня 2019 про створення основи для вза-

сгоді між інформаційними системами ЄС у сфері поліцейської та судової співпраці, надання притулку та міграції та внесення змін до Регламентів (ЄС) 2018/1726, (ЄС) 2018/1862 та (ЄС) 2019/816;

– Директива (ЄС) 2019/1153 Європейського Парламенту та Ради від 20 червня 2019, що встановлює правила, що сприяють використанню фінансової та іншої інформації для запобігання, виявлення, розслідування або судового переслідування певних кримінальних злочинів, і скасовує Рішення Ради 2000/ 642/ЮВС. Держави-члени повинні були включити цю директиву в національне законодавство до 1 серпня 2021;

– Регламент (ЄС) 2021/784 Європейського парламенту та Ради від 29 квітня 2021 про боротьбу з розповсюдженням терористичного контенту в Інтернеті, застосовується з 7 червня 2022;

– Регламент (ЄС) 2022/991 Європейського Парламенту та Ради від 8 червня 2022 про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2016/794 щодо співпраці Європолу з приватними особами, обробки персональних даних Європолом для підтримки кримінальних розслідувань та Роль Європолу в дослідженнях та інноваціях, застосовується з 28 червня 2022;

– Директива (ЄС) 2022/2555 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 про заходи щодо високого загального рівня кібербезпеки в Союзі, яка вносить зміни до Регламенту (ЄС) № 910/2014 та Директиви (ЄС) 2018/1972, та скасування Директиви (ЄС) 2016/1148 (Директива NIS 2). Держави-члени повинні включити цю директиву до національного законодавства до 18 жовтня 2024;

– Директива (ЄС) 2022/2557 Європейського парламенту та Ради від 14 грудня 2022 щодо стійкості критичних об'єктів та скасування Директиви Ради 2008/114/ЄС (Директива CER). Держави-члени повинні включити цю директиву до національного законодавства до 18 жовтня 2024.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про Національну поліцію» взаємовідносини у сферах діяльності поліції з відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями базуються на міжнародних договорах, а також на установчих актах та правилах міжнародних організацій, членом яких є Україна. Поліцейські можуть направлятися до міжнародних організацій, іноземних держав як представники поліції з метою забезпечення координації співробітництва з питань, що належать до повноважень поліції. Відповідно до положень коментованої статті, поліцейські можуть залучатися до участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки [11]. Одним із пріоритетних і перспективних напрямів міжнародної діяльності Національної поліції України є співробітництво з подібними формуваннями іноземних держав та їхніми правоохоронними структурами, наприклад: Європол, Агентство Європейського Союзу з навчання правоохоронних органів (CEPOL), Постійний комітет з оперативного співробітництва з питань внутрішньої безпеки (COSI), Розвідувально-ситуаційним центром ЄС (EU INTSEN) він займається лише стратегічним аналізом, Підрозділом реагування на надзвичайні комп'ютерні події (CERT-EU) [5].

Нині у структурі Національної поліції функціонує Департамент міжнародного поліцейського співробітництва. Департамент є структурним підрозділом апарату центрального органу управління поліції, який забезпечує планування, організацію, взаємодію та координацію дій структурних підрозділів апарату Національної поліції України, територіальних та міжрегіональних територіальних органів поліції та інших органів державної влади України щодо здійснення міжнародного співробітництва з компетентними органами іноземних держав та міжнародними організаціями з питань, що належать до компетенції поліції, Інтерполу та Європолу, а також реалізацію

повноважень щодо здійснення представництва та забезпечення виконання зобов'язань України в Міжнародній організації кримінальної поліції – Інтерполі та Європейському поліцейському офісі, повноважень Національної поліції України як Національного центрального бюро Інтерполу та Національного контактного пункту Європолу в Україні.

Завданнями Департаменту є: участь у межах компетенції в реалізації державної політики щодо протидії злочинності, яка має транснаціональний характер; участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері забезпечення співробітництва Національної поліції України з правоохоронними органами іноземних держав та міжнародними організаціями, розробленні проектів міжнародних договорів України з питань, що належать до компетенції поліції, та їх укладанні; забезпечення представництва України в Інтерполі та Європолі; координація, організація та забезпечення співробітництва органів та підрозділів поліції, інших державних органів України з компетентними органами іноземних держав у сфері протидії злочинності з використанням можливостей Інтерполу, Європолу, інших міжнародних організацій та структур, з якими співпрацює Національна поліція України; забезпечення участі національного персоналу з працівників Національної поліції України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, оперативне управління та контроль за його діяльністю, а також організація взаємодії з міжнародними організаціями, які несуть відповідальність у сфері підтримання міжнародного миру і безпеки, згідно з положеннями глави VIII Статуту Організації Об'єднаних Націй [12].

Зі свого боку, сучасне міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності характеризується певними ознаками.

1. Міжнародне співробітництво України у правоохоронній сфері ґрунтується на нормах міжнародного права і чинного законодавства, міждержавних і міжурядових договорах, двосторонніх відомчих угодах [13, с. 125; 14, с. 24; 15, с. 37; 18, с. 117].

2. Підрозділи правоохоронних органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, у межах компетенції, можуть установлювати безпосередні контакти з державними органами іноземних держав, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, та взаємодіяти з ними на підставі додаткових договірних документів про співробітництво за окремими напрямками своєї діяльності [13, с. 125; 14, с. 24; 18, с. 117].

3. Впровадження спільних міжнародних проектів і програм [13, с. 37], можливість брати участь у роботі спільних слідчих груп [16, с. 159; 17, с. 18; 18, с. 117].

4. Проведення навчання персоналу на базі європейської моделі інтегрованого менеджменту [13, с. 37].

5. Підготовка інноваційних завдань для персоналу на основі сучасного європейського досвіду [13, с. 37].

6. Запровадження програми професійної і академічної мобільності [13, с. 37];

7. Можливість практичного навчання персоналу аспектам правоохоронної (поліцейської) діяльності [13, с. 37].

8. Проведення спільних семінарів, навчань, зборів, консультацій та нарад [17, с. 118].

9. Розвиток кадрового потенціалу в правоохоронній сфері за європейськими і міжнародними стандартами [13, с. 37; 17, с. 118].

10. Оптимізація структури правоохоронних органів і реформування системи управління ними [13, с. 37].

Висновки. У висновках слід зазначити, що по-перше, процес європейської інтеграції багатогранний. Інститут становлення європейської правоохоронної співпраці має свою історію і широку правову основу. По-друге, в умовах інтеграційних процесів в Україні та Європейському Союзі правоохоронна співпраця набуває особливого зна-

чення, що зумовлює не тільки необхідність об'єднання зусиль держав і підвищення ефективності використання наявних можливостей міжнародної правоохоронної співпраці, а й прийняття на національному та міжнародному рівнях скоординованих заходів щодо удосконалення їх правового регулювання та формування безпекового середовища. По-третє, сучасне міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності характеризується певними ознаками. По-четверте, одним із важливих елементів налагодження якісного діалогу між партнерами

поліцейської співпраці країн-членів ЄС є ефективна комунікація через створення спеціалізованих органів і установ. По-п'яте, вдається сформулювати власне визначення такого поняття, як «міжнародне співробітництво правоохоронних органів»: це форма міжнародного співробітництва між державами і утвореними установами, що дає можливість використовувати та залучатися до кращого світового досвіду з метою розроблення перспективної моделі правоохоронної практики і її дієвості в умовах мінливості й невизначеності безпекового середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки: Указ Президента України від 11 травня 2023 року. № 273/2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#n9> (дата звернення: 10.07.23).
2. Державний кордон України. *Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%BE%D0%BD_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8 (дата звернення: 10.07.23).
3. Членство в ЄС не через 20 років: коли Україну візьмуть до Євросоюзу і що цьому заважає. Софія Назаренко. *24 Канал*, 15 березня 2022. URL: https://24tv.ua/yak-skoro-koli-ukrayina-vstupit-do-yes-yaki-pereshkodi-reaktsiya_n2273204 (дата звернення: 10.07.23).
4. Перепьолкін С. М., Паршутін Є. Г. Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності : навч. посіб. Дніпро : Дніпро. держ. Унт внутр. справ, 2018. 112 с.
5. Police cooperation. Fact Sheets on the European Union. Alessandro Davoli. 04–2023 URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/156/police-cooperation> (дата звернення: 12.07.23).
6. Шенгенська угода. «Цей день в історії». URL: <https://www.jnsm.com.ua/h/0614P/> (дата звернення: 12.07.23).
7. Про заснування Європейської поліцейської установи (КОНВЕНЦІЇ ЄВРОПОЛУ). URL: http://cyberpeace.org.ua/files/konvencia_envgorol.pdf (дата звернення: 12.07.23).
8. Гусєва В. О. Перспективи впровадження зарубіжного досвіду використання ДНК-обліків у практику України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2021. № 2 (119). С. 121–131.
9. Габро І. В. Лісабонська угода та основні цінності ЄС. *Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?* : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. Миколаїв, 2019. С. 4–5.
10. Договір про функціонування Європейського Союзу. *Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D1%84%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%A1%D0%BE%D1%8E%D0%B7%D1%83 (дата звернення: 12.07.23).
11. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 12.07.23).
12. Департамент міжнародного поліцейського співробітництва. Структура Національної поліції. Структура. *Портал Національної поліції України*. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-mizhnarodnogo-policejskogo-spirvobitnictva> (дата звернення: 12.07.23).
13. Балендр А. Міжнародне співробітництво Державної прикордонної служби України з правоохоронними відомствами та агенціями країн європейського союзу з питань підготовки персоналу *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія : Педагогічні науки. 2018. № 3. С. 34–47.
14. Беседа Д. В. Міжнародне співробітництво правоохоронних органів країн-членів Європейського Союзу та компетентних міждержавних організацій. Проведення спільних операцій з протидії організованій злочинності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія : *Юридичні науки*. 2019. № 2. С. 20–27.
15. Беседа Д. В. Сутність та принципи міжнародного співробітництва правоохоронних органів України у сфері протидії організованій злочинності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія : *Юридичні науки*. 2019. № 3. С. 35–40.
16. Маринів І. І. Роль агенції Європейського Союзу з правоохоронного співробітництва в боротьбі з міжнародною організованою злочинністю. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2019. Вип. 55(2). С. 157–156.
17. Дралюк І. М. Організаційно-правові форми міжнародного співробітництва спецслужб та правоохоронних органів України у сфері протидії корупції. *Вісник Академії адвокатури України*. 2017. Т. 14, № 2. С. 114–121.
18. Реуцький А. В. Організація міжнародного співробітництва правоохоронних органів при розслідуванні злочинів у фінансово-кредитній системі. *Правові новели*. 2014. № 2. С. 116–119.